

Arkeologisk Utredning Etapp 1 och 2

PM Eskilstuna Hällby m.fl.

Södermanlands län, Södermanland, Eskilstuna kommun,
Torshälla och Tumbo socknar, fastigheterna Hällby 19:1,
Gunnarskäl 1:4, Torlunda 1:20, 1:31, 1:32, 1:34, 1:35,
1:36, 1:83, 1:95, 1:163 samt Torlunda S:1 och S:4

Dnr 511-1119-2019

Wivianne Bondesson

Sammanfattning

Vid utredningen registrerades 29 objekt varav 12 utredningsgrävdes. Av de nyupptäckta objekten var fyra fornlämningar, två övriga kulturhistoriska lämningar en möjlig fornlämning. Åtta objekt utgick då inget av antikvariskt intresse påträffades där. Övriga objekt var registrerade sedan tidigare. Av dem har två fått nya geometrier.

Inledning

På uppdrag av Länsstyrelsen i Södermanlands län har Statens historiska museer – Arkeologerna, genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Hällby 19:1, Gunnarskäl 1:4, Torlunda 1:20, 1:31, 1:32, 1:34, 1:35, 1:36, 1:83, 1:95, 1:163 samt Torlunda S:1 och S:4, Torshälla och Tumbo socknar i Eskilstuna kommun, Södermanland. Utredningen ska fungera som planeringsunderlag inför utvecklandet av ett verksamhetsområde.

Uppdragsgivare var Eskilstuna kommun.

Utredningsområdet är ca 0,93 km² (93 ha) stort och är beläget mellan 35–50 m ö.h. I områdets SÖ del har lertäkt ägt rum. Inom flera områden förekom fyllnadsmassor av olika slag och av olika djup.

Resultat

Undersökningsområdet utgjordes av sex separata områden av varierande storlek, höjd över havet och karaktär. Inom dessa områden hade de mest fördelaktiga delarna sett ur ett fornlämningsperspektiv valts ut som objekt för utredningsgrävning. Två av de sedan tidigare registrerade lämningarna har fått nya geometrier då de var felinmätta i FMR.

11 objekt har bedömts vara fornlämningar, varav fyra nyupptäckta och sju var registrerade sedan tidigare.

Sju objekt, varav tre nya och fyra sedan tidigare registrerade, har bedömts som övriga kulturhistoriska lämningar.

Två objekt, ett nytt och ett sedan tidigare registrerat har bedömts vara möjliga fornlämningar.

Två objekt, båda sedan tidigare registrerade har inte getts antikvarisk bedömning i FMR då den ena är en uppgift om gravar som ej återfunnits och den andra är helt undersökt.

Åtta objekt utgick då de inte uppvisade några förhistoriska indikationer inom de utvalda delarna av ytan vid utredningsgrävningen.

Fornlämningar

Fyra nya objekt bedöms vara fornlämningar, en boplats (objekt 210), två stensättningar (objekten 211 och 212) samt ett boplatssområde (objekt 303).

De sedan tidigare registrerade objekten som är fornlämningar utgörs av skärvtenshøgen objekt 305/Tumbo 85:2 L1983:3836, stensättningen objekt 306/ Tumbo 85:1, L1983:3647, stensättningen objekt 501/Tumbo 82:1/L1983:4624, stensättningen objekt 503/Tumbo 83:1/L1983:4169, stensättningen objekt 504/Tumbo 83:2/L1983:4352, stensättningen objekt

505/Tumbo 83:3/L1983:4679 och grav-/och boplatssområdet 509/Tumbo 84:1/L1983:4353.

Ovanstående tidigare registrerade objekt samt de två nyupptäckta stensättningarna ingår i samma fornlämningskomplex som av registreringstekniska orsaker delats upp och därmed har helheten fragmentiserats. Som helhet utgör de ett större grav- och boplatssområde från brons-/äldre järnålder.

Övriga kulturhistoriska lämningar

Objekten 206, 302 och 500 av de nyupptäckta lämningarna har bedömts vara övriga kulturhistoriska lämningar. De utgörs av två sentida husgrunder och rester efter en sannolik kavelbro.

Av de sedan tidigare registrerade lämningarna är en terrassering (objekt 506/Tumbo 83:4/ L1983:4170), två röjningsrösen (objekt 507/Tumbo 83:5/L1983:4680 och objekt 508/Tumbo 83:6/L1983:4171) och en by-/gårdstomt (objekt 510/Torshälla 162/L1982:6363) bedömda som övriga kulturhistoriska lämningar. De förstnämnda tre objekten ingår dock i ett större, komplext grav-/och boplatssområde bestående av en större yta med flera gravar, terrasseringar och en skärvstenshöj. Det är därför inte uteslutet att statusen kan komma att ändras vid en förundersökning.

Objekt 510/Torshälla 162/L1982:6363 utgörs av by-/gårdstomten till Torlunda och Rotetorp. Tomten har anor från 1300-talet och har fått sin bedömning utifrån att den var bebyggd vid registreringstillfället. I samband med rivning/exploatering kommer den att bedömas vara fornlämning och hanteras som sådan. Tomten var fortfarande bebyggd vid utredningstillfället år 2020.

Möjlig fornlämning, bevakas

Objekt 208 är en lägenhetsbebyggelse efter ett soldattorp på byn Harstas ägor. Delar av kartsymbolerna på de historiska kartorna sträcker sig dock in under befintlig vägs nuvarande sträckning vilken tillkommit i samband med järnvägens anläggande då den gamla vägen klipptes av. Det kan inte uteslutas att lämningar kan återfinnas under vägen, allt beroende på hur den anlagts, varför de delar av objektet som ligger här bedöms vara möjlig fornlämning.

Objekt 502/Tumbo 82:2/L1983:4625, är en osäker stensättning belägen endast 7 meter ifrån en säker stensättning. Den ligger inom den säkra stensättningens fornlämningsområde och därmed kommer den att ingå i ev. FU.

Ingen antikvarisk bedömning - Uppgift om lämning

Objekt 511/Torshälla 122:1/L1984:7776 är en uppgift om gravar, belägna inom en bytomt (510/Torshälla 162/L1982:6363).

Ingen antikvarisk bedömning – helt undersökt

Objekt 512/Tumbo 86:2/L1983:4322 utgörs av en boplat i anslutning till Valtomta gamla tomt. Området slutundersöktes år 1994.

Utgår

Objekten 201–204, 207, 209, 213 och 304 utgår då det inte uppvisade några förhistoriska indikationer vid utredningsgrävningen.

Administrativa uppgifter

SHMM:s dnr: 5.1.1-01119-2019

Länsstyrelsens dnr: 431-7578-2019.

SHMM:s projektnr: 720614363.

Intrasisprojekt: A2019:200.

Undersökningstid: 11-14 februari samt 24 februari- 26 mars 2020.

Projektgrupp: Projektledare Wivianne Bondesson, projektmedarbetare Katarina Appelgren och Louise Evanni, kvartärgeolog Anna Plikk samt systemförvaltare Amanda Jeppsson.

Underkonsulter: Foria AB (Bygg & Schakt).

Exploateringsyta: 0,936 km² (936 ha).

Undersökt yta: 1637 kvadratmeter.

Läge: Fastighetskartan, GSD-Fastighetskartan, blad storruta 65F 8IS Eskilstuna, 65F 8IN Torshälla och 65F 8HN Tumbo.

Koordinatsystem: Sweref 99 TM.

Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:

E 578207,9, N 6584026,0.

Höjdsystem: Rikets, RH 00.

Dokumentationshandlingar som förvaras i Statens historiska museers arkiv (SHMM), Stockholm: Dokumentationshandlingarna lagras tillsammans med Intrasisdatabasen.

Fynd: 10 fynd påträffades varav F1-4 samt F7 har sparats, de övriga har destruerats. De sparade fynden förvaras hos Arkeologerna SHM tills fyndfördelning skett.

Bilaga 1. Objekttabell

Område	Lämnings typ	Beskrivning	Antikvarisk bedömning
201	Utrednings objekt	Boplatssläge, 175×70 m stort (NÖ–SV) beläget i en SÖ sluttning ner mot lägre belägen åkermark. Gräsbevuxet, med enstaka lövträd. Den förhöjda ytan visade sig utgöras av sentida fyllnadsmassor. 10 m ö.h.	Ej kulturhistorisk lämning. Utgår. Utredningsgrävd med 7 schakt.
202	Utrednings objekt	Boplatssläge, 130×130 m stort (N–S) beläget på och omkring ett flackt impediment i form av en flack kulle omgiven av flack åkermark. På impedimentet var ställvis rikligt med upplagd sten samt block. Detta var bevuxet med en gles lövdunge och omgivet av odlingsmark. 5–10 m ö.h.	Ej kulturhistorisk lämning. Utgår. Utredningsgrävd med 14 schakt.
203	Utrednings objekt	Boplatssläge, 75×40 m stort (NV–SÖ) beläget i en flack NÖ sluttning ner mot lägre belägen åkermark. Vallbevuxet. 5 m ö.h.	Ej kulturhistorisk lämning. Utgår. Utredningsgrävd med 7 schakt.
204	Utrednings objekt	Boplatssläge, 60×50 m stort (N–S) beläget på en kulle omgiven av våtmarker (f.d. lertäkter). Bevuxet med lövträd och risbuskar. Den förhöjda ytan visade sig utgöras av sentida fyllnadsmassor. 5–10 m ö.h.	Ej kulturhistorisk lämning. Utgår. Utredningsgrävd med 9 schakt.
206	Husgrund,	Husgrund, ca 14×11 m stort (Ö–V). Terrasserad, f.d. husgrund för boningshushus. I SÖ hörnet syns en stenfot, ca 0,3 m hög, I övrigt är	Övrig kulturhistorisk

	historisk tid	begränsningen oklar. Området är omschaktat och omgivet av schaktmassor. Lövträd och trädgårdsväxter. Huset återfinns tidigast på Häradskartan och är även synligt som mangårdsbyggnad på Ekonomiska kartan. På laga skifteskarta från år 1853 är tomten obebyggd. På gårdstomten står idag en lada på andra sidan om järnvägen. S- sluttning, bevuxen med lövträd och risbuskar. Omschaktade fyllnadsmassor. 15 m ö.h.	lämning
207	Utrednings objekt	Boplatsläge, 190×55 m stort (VNV-ÖSÖ) beläget i en flack S sluttning ner mot lägre belägen åkermark. Den V delen utgjordes av en ställvis blockig glest trädbevuxen skogsdunge med ställvis rikligt med risbuskar. Den Ö delen var vallbevuxen åkermark. 15 m ö.h.	Ej kulturhistorisk lämning. Utgår. Utredningsgrävd med 19 schakt.
208	Lägenhetsbebyggelse	Lägenhetsbebyggelse efter soldattorp. Planerad rektangulärt område ca 43×20 m stort (Ö-V). Biologiskt kulturarv av syren, 2 vårdträd, 2 fruktträd, berberis. Grusad infart i Ö. Återfinns på karta från år 1752 (Harsta geometrisk avfattning, år 1752 C79-10:1). 15 m ö.h.	Bevakningsobjekt. Kan inte uteslutas att lämningar finns under befintlig väg. Utredningsgrävd med 7 schakt.
209	Utrednings objekt	Boplatsläge, 75×50 m stort (N-S) beläget i en flack V sluttning ner mot lägre belägen åkermark. Plöjd åkermark. 15 m ö.h.	Ej kulturhistorisk lämning. Utgår. Utredningsgrävd med 10 schakt.
210	Boplats	Boplats, ca 250×85 m stor (NV-SÖ) belägen på N-NV-V sluttning av krön med tidigare funna by/gårdstoms- och boplatslämningar i SÖ. I den NV delen påträffades två bitar keramik och i den SÖ delen kulturlager med mörkfärgad jord med bränd lera, slagg och ett bränt ben. Rapsåker. 15 m ö.h.	Fornlämning Utredningsgrävd med 24 schakt.
211	Stensättning	Stensättning, rund, 6 m i diam. och 0,4 m h. Övermossad fyllning av 0,2-0,5 m stora stenar, de större placerade längs kanten. Centralt ett block 1,5×1 m stort och 0,4-1 m h. Bevuxet med enstaka barr- och lövträd samt lövsly. Stensättningen torvades delvis av för hand. Stenpackningen bestod av ett blandat stenmaterial 0,1-0,5 m stora och kantkedjan verkar uppförd av större sten (0,5-0,8 m) än själva packningen. Väl sammanhållen och väl avgränsad mot omgivande mark. 20 m ö.h.	Fornlämning
212	Stensättning	Stensättning, rund, 6-7 m i diam. och 0,2-0,3 m h, Övermossad fyllning av 0,15-0,4 m stora stenar. Ställvis kantkedja av upp till 1,3 m långa stenar. Belägen invid block, 0,8 m stort. Bevuxet med 2 björkar. Delvis avtorvad för hand. Stenpackning av blandat stenmaterial 0,1-0,7 m stora, väl avgränsad mot omgivande mark. På samma moränrygg är ytterligare 2 mer osäkra lämningar som möjliga kan vara gravar. 20-25 m ö.h.	Fornlämning
213	Utrednings objekt	Boplatsläge, 275×45 m stort (NV-SÖ) beläget i en flack SV-S sluttning ner mot lägre belägen åkermark eller f.d. åkermark. Gles skog i NV delen, rapsåker i Ö delen. 15-20 m ö.h.	Ej kulturhistorisk lämning. Utgår. Utredningsgrävd med 16 schakt.
302	Husgrund, historisk tid	Husgrund efter lada/ladugård ca 28×11 m stor (Ö-V) och 0,1-0,3 m h. Ställvis synlig stenfot av upp till 1 m långa tuktade stenar. Ställvis cement. I Ö är en ramp ca 15 m l, 7 m br och 0-1,5 m h av upp till 1,5 m stora huggna block med borrhål. Sly. 15 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning
303	Boplatsområde	Ca 180×60 m stort (NV-SÖ) beläget på långsträckt flack förhöjning. I den NV delen påträffades 2 kulturlagerytor med bränd lera, 5 stolphål, sintrad lera/slagg samt en bit keramik. Sannolikt omfattas inte hela ytan av boplatsområdet. Åkermark samt f.d. tomtmark i Ö.	Fornlämning Utredningsgrävd med 19 schakt.

		15 m ö.h.	
304	Utrednings objekt	Boplatsläge, 200×75 m stort (NNV-SSÖ) beläget på krön av kulle. Omsluter Torlunda bytomt i N, L1982:6363, Torshälla 162, med uppgift om gravhög L1984:7776, Torshälla 122:1. Tomtmark med uppvuxna träd samt buskage. 15–20 m ö.h.	Ej kulturhistorisk lämning. Utgår. Utredningsgrävd med 17 schakt.
305/ Tum bo 85:2 L198 3:38 36	Skärvtenshög	Ur FMR: Skärvtenshög, oregelbundet rund, 5 m diam. och 0,6 m h. Kraftigast välvd profil i N. Mot N kanten är i ytan en 0,3 m st sten. N intill lämningen är ytterligare två stenar, 0,7–0,9 m st och 0,3 m h. Beväxt med tre granar, en björk och en ek. 20 m ö.h.	Fornlämning Ny geometri år 2020
306/ Tum bo 85:1, L198 3:36 47	Stensättning	Ur FMR: Stensättning, oregelbundet rund och röseliknande, 7 m diam. och 0,5 m h. Närmast övermossad fyllning av 0,2–0,3 m st stenar, i N delen enstaka intill 1,2 m st. En del fyllningssten är utrasad åt S. Möjligen är här också en del röjningssten uppkastad motlämningen. Otydlig och ställvis oklar begränsning. NÖ intill lämningen är ett 1,7×1,2 m st och 1,2 m h block. Beväxt med två granar, två björkar samt i kanten av två små granar och en björk. 20 m ö.h.	Fornlämning Ny geometri år 2020
500	Färdväg	Bro, kavelbro med risbädd, uppskattningsvis 4 m l och 0,5 m bred av kluvna stockar. Ställvis risbädd över de kluvna stockarna/plankorna. Sannolikt en lämning i f.d. lertäkt efter tegelbruket som hade sin storhetstid under slutet av 1800-talet. 5 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning
501/ Tum bo 82:1/ L198 3:46 24	Stensättning	Ur FMR: 1. Stensättning, rund, 9 m diam och 0,4 m h. Lätt övertorvad och övermossad fyllning av 0,2–0,6 m st stenar. I SV är ett större block, 1,5×1,2 m stort och 0,8 m h. Kantkedja, 0,2–0,5 m h, av 0,2–1,1 m st stenar. Bevuxen med en unghjörk, en rönnbuske samt en ungek. Krön av blockrik moränavsättning. Skogsmark (blandskog). 20 m ö.h.	Fornlämning
502/ Tum bo 82:2 /L19 83:4 625	Stensättning	Ur FMR: 7 m S om nr 1 är möjligen: 2) Stensättning, ca 3 m diam och 0,2 m h. Övermossad fyllning av 0,2–0,4 m st stenar. Anläggningen saknar dock form och är dåligt avgränsad åt NNÖ, varför det troligen är en naturbildning. Vid specialinventering tolkad som stensättning? 15 m ö.h.	Möjlig fornlämning Bedömning kvarstår år 2020. Objektet inte utredningsgrävt då det ligger inom objekt 501:s fornlämningsområde.
503/ Tum bo 83:1/ L198 3:41 69	Stensättning	Ur FMR: 1. Stensättning, rund, ca 6,5 m diam och 0,4 m h. Övermossad fyllning av 0,2–0,7 m st stenar (vanligen 0,2–0,4 m). Något N om mitten är ett block, 1,4×1,1 m (N–S) och 0,6 m h. Något oklar avgränsning åt N. I S är stensättningen något omrörd. Bevuxen med två tallar. 25 m ö.h.	Fornlämning
504/ Tum bo 83:2 /L19 83:4 352	Stensättning	Ur FMR: 2 m Ö om nr 1 är: 2) Stensättning, rund, ca 5 m diam och 0,3 m h. Lätt övermossad fyllning av 0,2–0,6 m st stenar. I mitten är två större 0,5–0,9 m st stenar. Omrörd. Gropig. Bevuxen med tre tallar och två granar. 25 m ö.h.	Fornlämning
505/ Tum bo 83:3 /L19 83:4 679	Stensättning	Ur FMR: 7 m ÖSÖ om nr 2 är: 3) Stensättning, rund, 7 m diam och 0,3 m h. Närmast övermossad fyllning av 0,25–0,4 m st stenar. Mittblock, beläget något ÖNÖ om mitten, 2×2 m st och 0,8 m h. I VSV delen av mittpartiet är i ytan en stor sten, 2×1 m (N–S) och intill 0,3 m h. Beväxt med två granar och två tallar. 25 m ö.h.	Fornlämning

506/ Tum bo 83:4 / L198 3:417 0	Terrasserin g	Ur FMR: NNV om nr 1 är: 4) Terrassering, (?), 24×12 m (ÖSÖ–VNV) och intill 0.5 m h. Tydlig begränsning endast åt den lägre liggande terrängen i NNÖ–N–VNV där ett flertal 0.6–1 m st stenar återfinns utanför terrasskanten. Åt SV-S saknas naturlig begränsning. Terrassen är möjligen anlagd på en naturlig terrass vars kant svagt kan skönjas ytterligare ett 40-tal m åt Ö. 20–25 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning
507/ Tum bo 83:5 /L19 83:4 680	Röjningsrös e	Ur FMR: 25 m V om nr 2 är: 5) Röjningsröse, 7×5 m (NÖ–SV) och 0,4 m h, av 0.3–0.7 m st stenar vilka är uppkastade mot ett större block i SÖ, 2.3 m st och 0.9 m h. Ytterligare stenar finns på Ö–NÖ sidan av blocket vilket ger lämningen ett stensättningsliknande utseende. Närområdet i Ö–NÖ är skadat av sentida täkt. Beväxt med fyra granar. Marken N–V–SV om lämningen är stenröjd. 25 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning
508/ Tum bo 83:6 /L19 83:4 171	Röjningsrös e	Ur FMR: 10 m Ö om nr 5 är: 6) Röjningsröse, oregelbundet, 4×4 m st och 0.3 m h, bestående av 0.2–0.5 m st stenar som är uppkastade mot NNV–N–Ö sidorna av ett 1.2 m st och 0,6 m h block. Området S (50×50 m) om nr 83 är stenröjt. Även området Ö om nr 83 (110×30–50 m Ö–V) är stenröjt. 20 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning
509/ Tum bo 84:1/ L198 3:43 53	Grav- och boplotsomr åde	Ur FMR: 1. Stensättning, rund, 3.5 m diam och 0.4 m h. Lätt övermossad fyllning av 0.2–0.5 m st stenar (vanligen 0.2–0.3 m). Mittblock, 1.5×1.1 m och 0.5 m h. Kantkedja, 0.3–0.5 m h, av 0.3–0.7 m l stenar. 8 m Ö om nr 1 är: 2) Stensättning, rund, 3 m diam och 0.2 m h. Lätt övermossad fyllning av 0.2–0.3 m st stenar. Mittblock, 1.2×0.8 m st och 0.4 m h. Bevuxen med en gran och en tall. 4.5 m Ö om nr 2 är: 3) Stensättning, rund, 2.5 m diam och 0.2 m h. Lätt övermossad fyllning av 0.2–0.3 m st stenar. Mittblock, 0.6×0.5 m st och 0.4 m h. Bevuxen med en gran samt belamrad med ris. Marken kring stensättningarna är rik på större block och moränsträngar. Några av dessa kan möjligen utgöra rester av förstörda mittblocksstensättningar. 11 m SSV om nr 3 är: 4) Terrassering, ca 70 m l (VNV–ÖSÖ), 15–20 m br och intill 0.5 m h. På den stenröjda ytan kvarligger enstaka 0.5 m st stenar. Invid och på terrasskanten är 0.2–0.5 m st stenar, samt större 1.5–2 m st block. I NNÖ syns ett terrasshak. I SSÖ skadad av smärre täkter. Oklar begränsning åt Ö. I SÖ fortsätter terrasseringen i 25 m (Ö–V), fast nu längre ned i slutningen. I NV korsas terrassen av en stig. Bevuxen med tallar. Ny bedömning i samband med specialinventering av området (Dnr 6110/91): Grav- och boplotsområde, 55×40 m (N–S), bestående av 7 runda stensättningar, varav tre osäkra, samt 2 terrasseringar. De runda stensättningarna, belägna tillsammans i områdets högsta och N del, är 1–9 m diam (huvudsakligen 2.5–3.5 m diam) och 0.1–0.5 m h. De osäkra är 1, 3, 5 resp. 5 m diam. Samtliga utom den minsta osäkra fornlämningen har fyllning av delvis eller helt övermossade 0.2–0.5 m st stenar. Fyra har mittblock, 0.6×0.5–1.5×1.4 m st och 0.4–0.9 m h. En stensättning har kantkedja, 0.3–0.5 m h, av 0.3–0.7 m l stenar. Den minsta osäkra stensättningen är närmast ofylld och utgörs av en krets av 0.2 m h och 0.2–0.4 m l stenar. Lämningen skulle även kunna vara en härd. Terrasseringarna, belägna i områdets lägre S delar, är 25×7 m (Ö–V) resp. 45×13–18 m (Ö–V) och 0.6 m resp. 0.5 m h. Den större av terrasseringarna har i ytan enstaka 0.3–0.5 m st stenar. Mot den S kanten är stenarna talrikare och bildar en 3 m br och 0.1–0.2 m h zon av 0.3–0.5 m st stenar. Mot den högre liggande marken i N finns ställvis antydning till ett 0.2–0.3 m h hak. Åt Ö och V är begränsningen oklar. Den mindre av terrasseringarna har i sin Ö del en stenansamling, 8×3 m (N–S) och 0.3 m h, av 0.25–0.5 m st stenar, vilka förefaller utgöra en slags begränsning åt Ö. Terrassen fortsätter dock ytterligare 7 m åt Ö. Begränsningen är ställvis oklar. Vid utredningsgrävning intill och V om nr 84 framkom sot, kol samt ett stolphål. Krön av blockrik mindre moränsträckning (ÖNÖ–VSV). Skogsmark (blandskog)	Fornlämning

		20–25 m ö.h.	
510/ Tors hälla 162/ L198 2:63 63	By- /gårdstomt	Ur FMR: Gårdstomt för Torlunda, ett kronohemman, ca 130×45–100 m (NV–SÖ), ungefärlig utsträckning enligt lantmäterikarta från år 1647. Bebyggd. Äldsta belägg, " -- vfrardum de thorlundum - - ", från år 1322. Tomten är bebyggd. 15–20 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning
511/ Tors hälla 122:1 /L19 84:7 776	Hög	Ur FMR: Högar, uppgift om. Enligt O. Hermelin skall vid Torlunda ha funnits en ättehög 12 steg i diameter och 5 fot hög därinvid en mindre hög, med en rest liten bautasten. På Hermelin karta tycks högarna ha legat S om gården. 20 m ö.h.	Ingen antikvarisk bedömning - Uppgift om lämning, ej bekräftad i fält
512/ Tum bo 86:2 /L19 83:4 322	Boplats	Ur FMR: Bebyggelselämningar, uppgift om. Inom ett område 70×60 m (NNV–SSÖ) är den troliga platsen för Valtomta gamla tomt. Området är kraftigt övervuxet av slån- och nyponbuskar och belamrat med odlingssten. På kartor från 1600–1700-talen verkar Valtomta vara beläget ytterst på denna åt Ö utskjutande moränmark. Vid förundersökning längs järnvägssträckningen påträffades ett 0.3 m tj kulturlager. Lagrets undre del kan genom fynd dateras till romersk järnålder-tidig medeltid, dess övre del till efterreformatorisk tid. Under kulturlagret påträffades ett 30-tal anläggningar. Två ev. stolphål påträffades även N om järnvägen, utanför fornlämningsområdet. I SÖ påträffades även syllstensrader och trärester till två hus, daterade enl. fynd till 1500–1800-tal. Kort sammanfattning av slutundersökningen som gjordes 1994 i väntan på rapport av Maria Hallesjö som var delansvarig förrapporten: Bytomten har sannolikt haft en större utbredning mot SÖ, Ö och NÖ. Men den är i dessa delar till stora delar bortodlad. NÖ om järnvägen påträffades en hård som C14-daterades till vikingatid, men det var den enda anläggning som påträffades inom exploateringsområdet NÖ om järnvägen. Expl. omr. var ca 10–20 m på ömse sidor järnvägen. Det kan möjligen finnas ytterligare lämningar NÖ om exploateringsområdet. I området SV om järnvägen påträffades anläggningar och kulturlager som genom fynd och C14-analys kunde dateras från romersk järnålder-efterreformatorisk tid. Området närmast järnvägen vartill stora delar stört, sannolikt av markarbeten knutna till järnvägsbyggnationen. Det område inom vilket ytterligare lämningar kan finnas är markerat med blått. Inom detta område är ca 10–20 m på ömse sidor av järnvägen utgrävt. Vi väntar med att markera detta område tills utgrävningsrapporten kommer 1997-09-17/MH. ÖSÖ-sluttande moränmark med uppstickande berg i dagen samt i VNV våtmark. Igenväxande hagmark. 15–20 m ö.h.	Ingen antikvarisk bedömning - Helt undersökt